

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

**УПРАВА ЦАРИНА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

**ПЛАН РАДА ЗА РАЗВОЈ И
КОРИШЋЕЊЕ ЕЛЕКТРОНСКИХ
СИСТЕМА
ЦАРИНСКЕ СЛУЖБЕ
МИНИСТАРСТВА ФИНАНСИЈА
ЗА ПЕРИОД 2020-2024. ГОДИНЕ**

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

1. УВОД

Кључни циљ сваке модерне царинске организације данас је да омогући ефикасан, добро контролисан проток робе, људи и услуга преко својих националних граница, у потпуности поштујући и испуњавајући релевантне законске прописе своје државе, као и њене међународне обавезе. Тренутне међународне пословне активности и процеси захтевају све брже кретање робе и пружање услуга преко међународних граница; њих морају пратити (или им чак и претходити) све бржи и ефикаснији царински поступци.

У циљу испуњења ових и других одговарајућих, одређенијих пословних циљева, неопходно је добро испланирати и применити алате за информационо-комуникациону технологију (у даљем тексту: ИКТ). План рада за развој и коришћење електронских система царинске службе Министарства финансија за период 2020-2024. године (у даљем тексту: План рада за развој и коришћење електронских система царинске службе) је документ од стратешког значаја креиран да служи тој сврси, и да пружи Управи царина (у даљем тексту: УЦ) корисна упутства и смернице за увођење ИКТ током следећих неколико година.

У настојању да се даље модернизују и технолошки унапреде услуге УЦ у периоду 2020-2024. године, нарочита пажња се мора посветити текућем процесу приступања Републике Србије Европској унији (ЕУ), у коме пресудну улогу има усаглашеност са царинским прописима и процесима.

Иако је усклађеност и спремност УЦ за царинску унију ЕУ формално везана за Преговарачко поглавље 29 – Царинска унија, то уједно представља и кључни, неопходан услов за бројна друга поглавља у процесу приступања, као и за будуће, ефикасно и успешно, целокупно функционисање царинске службе. Улазак Републике Србије у ЕУ захтева да царинска служба постане потпуно усклађена са прописима ЕУ, односно са чланом 5. Царинског закона Европске уније који је већ на снази, као и са стандардним системима информационо - комуникационих технологија (у даљем тексту: ИКТ системи). УЦ мора да се технолошки модернизује како би испунила и националне циљеве и потребе у овој области, доприносићи целокупној пословној ефикасности државе и њеној конкурентној позицији у свету.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Временски оквир процеса приступања ЕУ је од таквог значаја да захтева да УЦ мобилише све расположиве унутрашње ресурсе, као и спољну помоћ, финансијску и било коју другу, да би се припремила за овај значајан корак у року.

Узимајући у обзир целокупан трошак довођења ИКТ УЦ до нивоа припремљености за чланство у ЕУ, важно је разумети финансијске размере овог подухвата. За период од пет година на који се односи овај документ, укупни трошак ИКТ је процењен на 65.324.094 евра. Овај износ је дат на основу поузданих унутрашњих и спољних процена, којима су обухваћена и слична искуства земаља које су се раније придружиле ЕУ.

Од суштинског значаја је да ову чињеницу – неопходно финансијско улагање да се омогући адекватан ниво функционисања ИКТ унутар УЦ – на прави начин разуме високо руководство Републике Србије, те да јој дају одговарајући приоритет у наредном петогодишњем периоду; ово подразумева заузимање код различитих међународних донатора да би се обезбедила адекватна финансијска подршка у ту сврху, без које би УЦ веома тешко сама обезбедила одговарајућа и целокупна финансијска средства.

Главни изазови на овом путу потпуне модернизације и усаглашености са прописима и системима царинске уније ЕУ, као што је дефинисано овим документом, су:

- благовремено лобирање и обезбеђивање финансијских ресурса;
- коришћење стандардизоване методологије и алата за управљање пројектом током предстојећих активности;
- избор спољних сарадника УЦ који ће пружити помоћ при увођењу свих нових система и промена;
- одговарајућа унутрашња реорганизација УЦ, којом ће се обезбедити неопходан број ИТ особља;
- благовремена примена принципа континуитета пословања (укључујући оспособљеност за хитан опоравак од хаваријских ситуација), којим се пружа подршка функционисању по моделу 24 x 7 (24 сата седам дана у недељи);
- постепена интеграција задржаних и нових апликација у усклађен систем, заснован на стандардима и оспособљен за међуповезаност и интероперативност;

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- постепено увођење мобилних решења за службенике УЦ на терену, путем пажљиво креиране политике селективног приступа;
- постепено унапређење хардверске, софтверске и комуникационе опреме до потребног нивоа.

Овај документ указује на мере које се морају предузети да би се одговорило овим изазовима и пружа основу за даље, детаљније планирање неопходних активности унутар УЦ у наредних пет година. Поред тога, он настоји да обезбеди континуитет са активностима у складу са досадашњим опредељењима у ИКТ области, као и друге, релевантне изворе информација, предвиђајући потенцијалне будуће кораке и радње које треба предузети у овој области.

Након прегледа тренутног стања царинске службе Републике Србије у вези са ИКТ, овај документ се фокусира на петогодишње стратешке смернице у овој области, обухвата ресурсе, процедуре, организацију, апликације, софтверску, хардверску и комуникациону опрему као кључне елементе, имајући у виду да су у овом временском оквиру крајњи циљеви УЦ модернизација царинске службе и приступање Републике Србије ЕУ.

У даљем тексту су дати кључни елементи овог документа, који представљају почетну тачку стратешких смерница ИКТ УЦ за одређивање будућих потреба и трендова у периоду 2020-2024. године, и то:

- преглед ранијих докумената развоја ИКТ УЦ, у циљу одржавања континуитета и равнотеже између претходних и предстојећих активности у овој области;
- резиме „Извештаја анализе тренутног стања (AS-IS)”, који даје тренутно стање у УЦ у погледу информационих и комуникационих технологија са фокусом на ресурсе, процедуре, организацију, апликације, хардверску и комуникациону опрему, имајући у виду да је крајњи циљ Републике Србије приступање ЕУ;
- збирни преглед области и смерница релевантних текућих и неопходних будућих апликација, како оних на националном нивоу, тако и оних које је представила ЕУ;
- ажурирање безбедности и инфраструктуре ИКТ, планова и смерница, на основу препознатих потреба за период на који се односи овај документ, па све до тренутно пројектованих датума/периода приступања Републике Србије ЕУ;

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- преглед предложене организације и методологије ИКТ УЦ, са препорукама високог нивоа за наредне кораке у овој области, у циљу усклађивања овог дела организације УЦ са целокупним тренутним технолошким трендовима, као и са релевантним уредбама и препорукама ЕУ (MASP) за побољшање и надградњу функционисања ИКТ УЦ да би постала усаглашена са ЕУ и оспособљена да ефикасно извршава све своје главне обавезе, како на националном тако и на међународном нивоу.

У Табели 1. дат је списак скраћеница које се користе у даљем тексту, у Табели 2. преглед референтних докумената, а у Табели 3. дефиниција појмова.

Табела 1: Списак скраћеница

Скраћеница	Опис
АЕО	Овлашћени привредни субјект
АЕС	Аутоматизовани систем извоза
АИС	Аутоматизовани систем увоза
АFIS	
АН	Arival notification
ВОИ	Обавезујућа обавештења о пореклу (ООП)
ВТИ	Обавезујућа обавештења о сврставању (ООС)
УЦ	Управа царина
ССС	Царински закон ЕЗ у складу са Одлуком Савета (ЕЕС) бр. 2913/92 од 12. октобра 1992. године („Службени лист ЕУ”, број L 302, 19. октобра 1992.)
ССИ	Centralize Clearance for Import
CCN	Заједничка комуникациона мрежа
CCN/CSI	Заједничка комуникациона мрежа/заједнички системски интерфејс ¹
СОPIS	Систем заштите права интелектуалне својине (фалсификовање и пиратерија)
CRMS	Царински систем управљања ризиком

¹ Интерфејс (енг. *interface*) је заједничка дељива граница, посредством које две или више компоненти рачунарског система врше размену информација.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Скраћеница	Опис
CS/MIS	Централни сервиси / менаџмент информациони систем
CS/RD	Централни сервиси / Референтни подаци
DDS	Систем ширења података
DG TAXUD	Генерални директорат за опорезивање и царинску унију
ЕВТИ	Европска обавезујућа обавештења о сврставању
ЕС	Европска комисија (ЕК)
ЕCS	Систем контроле извоза
EIF	Европски оквир интроперабилности
EIS	Европска стратегија интроперабилности
EMCS	Систем кретања и контроле акцизних роба
EORI	Регистрација и идентификација привредних субјеката
EOS	Систем привредних субјеката
ЕУ	Европска унија
GUM	Управљање гаранцијама - Guarantee Management
ИКТ	Информационо - комуникационе технологије
ISA	Решења интроперабилности за европске јавне управе
ИСЦС	Информациони систем царинске службе
ИТ	Информационе технологије
ITGS	Статистика међународне трговине робом
ITIL	Библиотека инфраструктуре ИТ
ITMS	Интегрисани систем управљања тарифама
MASP	Вишегодишњи стратешки план за стварање европског електронског окружења у складу са Резолуцијом Савета од 5. децембра 2003. године („Службени лист ЕУ”, број С 305)
МФ	Министарство финансија
MRA	Споразум о узајамном признавању
НЦТС	Нови компјутеризовани транзитни систем
NIKOS	Национални интегрисани криминалистичко-обавештајни систем
PN	Presentation Notification
PoUS	Proof of Union Status

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Скраћеница	Опис
RDBMS	Систем управљања релационим базама података
REX	Регистровани извозници
RSS	Служба регуларног бродског превоза
SEED	Систем за размену података о акцизној роби - Excise Authorisation Verification
SMS	Систем управљања узорком
SOA	Сервисно оријентисана архитектура
SP INF	Special Procedures Standard Exchange of Information
UCC	Царински закон Уније у складу са Уредбом Европског Парламента и Савета бр. 952/2013 од 9. октобра 2013. године („Службени лист ЕУ”, број L 269, 10. октобра 2013.)
TARIC	Интегрисана тарифа ЕУ
TEMPO	Онлајн електронско управљање пројектима TAXUD
UCC WP	Програм рада UCC
UUM&DS	Систем обједињеног управљања за кориснике и дигиталног потписивања

Као један од резултата пројекта из програма ИПА 2013 под називом „Техничка помоћ за изградњу институционалног оквира за имплементацију аутоматизованих система увоза и извоза (AIS/AES)” израђени су документи од значаја за План рада за развој и коришћење електронских система царинске службе. Њихов преглед дат је у Табели 2.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Табела 2: Списак докумената припремљених кроз пројекат „Техничка помоћ за изградњу институционалног оквира за имплементацију аутоматизованих система увоза и извоза (AIS/AES)”

Реф.	Наслов	Верзија	Датум
R01	Приручник за управљање	1.00	2.9.2019.
R02	Извештај анализе тренутног стања (AS-IS)	1.00	14.8.2018.
R03	Методологија моделовања пословних процеса	1.00	8.2.2019.
R04	Документ принципа архитектуре	1.00	2.9.2019.
R05	Документ визије архитектуре	1.00	2.9.2019.
R06	Документ дефиниције архитектуре	1.00	2.9.2019.
R07	Документ спецификације захтева	1.00	2.9.2019.
R08	План увођења и миграције	1.00	2.9.2019.
R09	Модули решења	1.00	2.9.2019.
R10	Модули архитектуре	1.00	2.9.2019.
R11	Тренутно стање Извештаја безбедности информација у вези са SRPS ISO 27001:2013	1.00	20.12.2018.
R12	Извештај процене захтева безбедности	1.00	20.12.2018.
R13	Политика високог нивоа безбедности информација	1.00	20.12.2018.
R14	Извештај препорука за увођење система за управљање безбедношћу информација у УЦ/ ИТ УЦ	1.00	20.12.2018.
R15	Нацрт приступа сервисно оријентисане архитектуре	1.00	2.9.2019.
R16	Нацрт Прегледа мера и активности за спровођење План рада за развој и коришћење електронских система царинске службе Министарства финансија за период 2020 – 2024. године	1.00	2.9.2019.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

2. ПРЕГЛЕД СТРАТЕШКИХ ДОКУМЕНАТА ИНФОРМАЦИОНО - КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА УПРАВЕ ЦАРИНА

2.1 Трендови информационо - комуникационих технологија Европске уније

Као допринос програму „е-управе”, у јулу 2003. године, Европска комисија је објавила своје саопштење за царину и трговину (СОМ/2003/452 од 24. јула 2003. године) у бесплапирном окружењу, чиме је представила визију модерне царинске службе која електронским путем комуницира са трговином. Ова визија је подржана Резолуцијом Савета од 5. децембра 2003. године којом се предвиђа Вишегодишњи стратешки план (МАСП) за стварање европског електронског окружења, усклађен са већ заказаним или текућим оперативним и законодавним пројектима и унапређењима у областима царине и индиректног опорезивања. МАСП је дефинисан као неопходан инструмент за руковођење, планирање и целокупно управљање законским, пословним и техничким аспектима нових ИТ пројеката у области царине, у складу са одлуком е-царине².

УСС је усвојен 2013. године (Уредба (ЕУ) бр. 952/2013), а ступио је на снагу 30. октобра 2013. године, док се његове одредбе примењују од 1. маја 2016. године. Он је део процеса модернизације царине и представља нови оквир за царинске прописе и поступке у целој ЕУ.

Употреба електронских техника обраде података и електронских система ће подржати примену УСС. У циљу подржавања развоја електронских система³, усвојена је Имплементирајућа одлука Комисије о успостављању Програма рада за

² Одлука бр. 70/2008/ЕС Европског парламента и Комисије од 15. јануара 2008. године о бесплапирном окружењу за царину и трговину, „Службени лист ЕУ”, број L23/2008, стр. 21.

³ Списак система је дат у Акционом плану за спровођење Плана развоја електронских система царинске службе, који се саставни део овог документа – референтни документ Ro16.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Царински закон Уније⁴. Потпуно увођење свих електронских система прописаних УСС обавиће се најкасније до 31. децембра 2025. године.

Европска комисија је редовно објављивала извештај о напретку преговора са земљама кандидатима. У свом годишњем извештају из 2018. године о напретку Републике Србије (17. април 2018. године), ЕУ се у вези са Преговарачким поглављем 29 - Царинска унија, овако изјаснила:

„Србија је на добром нивоу припремљености у области царинске уније. Известан напредак је постигнут кроз поједностављење неких царинских поступака. Током следеће године, Србија треба пре свега да:

- додатно надогради царински систем обраде укључивањем управљања ризиком;
- додатно унапреди ИТ систем националних царинских служби тако да се омогући његова интеграција у систем ЕУ.”

У Годишњем извештају о напретку Европске комисије за Републику Србију за 2019. годину, у погледу Преговарачког поглавља 29 – Царинска унија, наводи се да Република Србија током следеће године треба да инвестира у ИТ систем националне царинске службе као и у његову интеграцију у системе ЕУ.

2.2 Документ у вези са развојем информационо - комуникационих технологија Управе царина из 2011. године

Првобитни документ који се бави за развојем ИКТ УЦ из 2011. године⁵ наводи неколико опција о томе како наставити са будућим информационом системом УЦ, који је требало да буде усклађен са тадашњим предложеним решењима ЕУ за ИКТ за усаглашеност европске царинске организације.

„Постоји неколико доступних опција за развој/набавку будућег информационог система УЦ. Модификовање тренутног система УЦ (ИСЦС[Информациони систем царинске службе]) се не препоручује као

⁴ Имплементирајућа одлука Комисије (ЕУ) 2016/578 од 11. априла 2016. године о успостављању Програма рада у вези са развијањем и увођењем електронских система из Царинског закона Уније.

⁵ Одлука директора којом се усваја Стратегија развоја информационог система Управе царина Републике Србије за период 2011-2020. године (документ број 148-VI-091-01-19/2011 од 7. октобра 2011. године).

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

решење којим би се испунили захтеви ЕУ. Ова изјава се заснива нпр. на чињеницама из периода од 2008. до 2010. године које су у вези са унапређењем ИСЦС (превођење на нови, модерни програмски језик). Захтеви којима би се постигла усклађеност са ЕУ би вероватно могли бити испуњени, али временски период да би се то постигло би био дугачак. Увођење потпуно нових промена би смањило опасност од преношења проблема везаних за ранију апликацију.”

2.3 Ажуриран документ у вези са развојем информационо - комуникационих технологија Управе царина из 2016. године

Прво ажурирање документа у вези са развојем ИКТ УЦ из 2011. године је спроведено у децембру 2016. године, пре него што је усвојен План развоја царинске службе Републике Србије за период 2017-2020. година.

Циљеви овог документа су уопштено описани и односе се на пут ка приступању ЕУ, а интероперативност и међуповезаност су препознати као главни изазови у процесу транзиције. Препозната су три технолошка тренда који би омогућили развој система ИКТ УЦ :

- висок ниво доступности сервиса и могућност заједничког функционисања са екстерним сервисима (првенствено са сервисима DG TAXUD (*Directorate General for Taxation and Customs Union* / Генералног директората за опорезивање и царинску унију));
- дугорочно унапређивање и модернизација инфраструктуре ИКТ;
- оријентисаност ка сервисима у циљу унапређења лоше међусобно повезаних информационих система.

УЦ планира да трансформише свој информациони систем, из власнички заштићене платформе у доказано доступну платформу са вишенаменским, брзим, отвореним и стандардизованим компонентама. Утврђено је да је за ову трансформацију неопходна нова инфраструктура Магистрале сервиса (*Enterprise Service Bus* (ESB)).

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

2.4 Извештај анализе тренутног стања

Извештај анализе тренутног стања AS-IS⁶ представља тренутну ситуацију, узимајући у обзир законске, институционалне и организационе оквире, финансијске аспекте, системску инфраструктуру укључујући хардвер, софтвер, апликације и модуле са функционалностима које имају апликације (системи), као и планиране пројекте.

Највећи акценат је стављен на тренутни ИСЦС систем који обухвата главне функционалности за царинске поступке, изузев новог НЦТС, који је пуштен у рад и који је усаглашен са стандардима ЕУ. Извештај садржи и ризике, изазове и ограничења у вези са ИКТ активностима УЦ.

2.5 Функционална анализа Министарства финансија

Циљ документа „Функционална анализа Министарства финансија”, припремљен од стране Светске банке 2016. године, је био јачање главних јавних финансијских функција активности које предузима МФ. МФ и институције у оквиру МФ су били подвргнути анализи која је претходила тренутној структури и пословању, након чега су дате опције реформи за унапређење организације, система и процеса, као и циљ да се побољша одрживост, фискална дисциплина, оперативност јавних ресурса и њихова употреба.

У вези са развојем ИКТ УЦ, препоручене су конкретне акције које се тичу следећих тема:

- 1) кључни показатељи учинка (КРІ) на нивоу администрације који су под директним утицајем функционисања ИКТ и механизми за праћење ове повезаности;
- 2) детаљна, комплетна анализа развојних могућности архитектуре нових система;
- 3) смернице за набавку сервиса за развој система према процедурама ЕУ;
- 4) обезбеђивање најбољих пракси за управљање уговором за сервисе за развој система;

⁶ Референтни документ Ro2.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- 5) процена трошкова за примену стратегије;
- 6) разматрање набавке екстерног комерцијалног/прилагођеног софтвера;
- 7) усвајање стандарда за управљање сервисима;
- 8) стратегија управљања променама у циљу пружања подршке увођењу нових система ИКТ;
- 9) средњорочни и дугорочни захтеви који се тичу ИТ вештина, као и стратегија управљања људским ресурсима.

2.6 Документ афирмације

Што се тиче документа афирмације (Општа позиција Европске уније)⁷ ту је наведено да ЕУ подржава Републику Србију у наставку процеса усклађивања и усаглашавања са правним тековинама и њихове ефикасне примене и спровођења, и саопштено да ће Поглавље 29 бити имплементирано до датума приступа ЕУ. Дискутује се о темама које се тичу законодавства, царинских поступака, административних и оперативних капацитета и наводе се препоруке.

⁷ Општа позиција Европске уније о приступним преговорима са Републиком Србијом

(Брисел, 9. јануар 2014.) http://eupregovori.bos.rs/progovori-o-pregovorima/uploaded/General%20EU%20position_EN_2.pdf.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

3. КЉУЧНИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА РАЗВОЈА ИНФОРМАЦИОНО – КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА УЦ

План развоја царинске службе Републике Србије за период 2017-2020. године⁸ и пратећи Акциони план за његово спровођење⁹ су донети од стране Владе 2017. године. Управа царина ће током наредних пет година унапредити функционалност и инфраструктуру својих ИКТ да би ефикасно пружали подршку пословним циљевима, пратећи светске трендове у технологији и царинском пословању.

Планом развоја царинске службе за период 2017-2020. године у одељку „Стратешки циљеви”, дефинисани су стратешки циљеви општег пословања УЦ:

- 1) интеграција са ЕУ и јачање међународне сарадње;
- 2) управљање људским ресурсима и њихов развој;
- 3) ефикасни царински поступци и контроле;
- 4) ефикасна наплата прихода;
- 5) стратешко управљање, модернизација и реформе;
- 6) јачање интегритета, политика за борбу против корупције и превентивних мера;
- 7) побољшање услова рада;
- 8) развој информационих и комуникационих технологија.

Будући развој ИКТ система УЦ мора бити прилагођен тако да на најбољи начин пружа подршку Пословном плану за унапређење организације и рада царинске службе Министарства финансија за период 2020-2024. године где су препознати и дефинисани следећи стратешки циљеви пословања:

- 1) ефикасна наплата прихода;

⁸ Закључак Владе 05 Број: 021-11436/2017 („Службени гласник РС”, број 108/17).

⁹ Закључак Владе 05 Број: 483-12607/2017 („Службени гласник РС”, број 116/17).

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- 2) ефективни царински поступци и контроле;
- 3) ЕУ интеграције и јачање међународне сарадње;
- 4) развој информационих и комуникацијских технологија;
- 5) стратешко управљање, модернизација и реформе;
- 6) управљање људским ресурсима и развој;
- 7) побољшање услова рада.

Постизање циљева УЦ, предвиђено је кроз кључне, опште стратешке циљеве:

- редуковање оптерећења царинским поступцима у наредних пет година, тако што ће се смањити број и поједноставити поступци и промовисати измене закона којима би се поједноставили царински поступци;
- побољшање ефикасности и ефективности царине тако што ће се скратити време, смањити број докумената и трошкова за царинске поступке.

Да би се испунили горе наведени кључни задаци, потребно је изградити следеће кључне циљеве и мере које се тичу Плана рада за развој и коришћење електронских система царинске службе, и то:

1. Развој модерног, интегрисаног и усклађеног информационог система УЦ коришћењем приступа сервисно оријентисане архитектуре / SOA:

1.1. Развој јединственог информационог система УЦ,

1.2. Развој система ИТ према захтевима из Вишегодишњег стратешког плана ЕУ (MASP),

1.3. Увођење система AFIS;

2. Промовисање даљег развоја свих пословних процеса унутар УЦ, укључујући и оне који нису иницирани интеграцијом са ЕУ:

2.1. Систем ИТ за све процесе подршке као што су људски ресурси, набавка, финансије, процес планирања ресурса ERP итд;

3. Побољшање ИТ подршке пословним процесима Управе царина и екстерним корисницима услуга:

3.1 Унапређење подршке пословним процесима царинске службе,

3.2 Алоцирање средстава за унапређење и одржавање инфраструктуре,

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

3.3 Развој безбедности података, система сигурности и локације за опоравак од хаваријских ситуација;

4. Ажурирање стратешких докумената ИТ, пружање подршке законском оквиру и политикама безбедности:

4.1. Оквир архитектуре организације;

5. Побољшање ИТ вештина и задржавање особља ИТ:

5.1 Особље УЦ поседује неопходне вештине ИТ.

Кључни показатељи учинка (КПИ) за мерење ефикасности и/или ефективности примене горе наведених кључних стратегија су дати у Табели 3.

Табела 3: Кључни показатељи учинка

Кључна стратегија	Кључни показатељ учинка (КПИ)
Развој модерног, интегрисаног и усклађеног информационог система	Ниво смерница за интероперабилност и међуповезаност примењених у новим системима.
Промовисање даљег развоја свих пословних процеса унутар УЦ, укључујући и оне који нису иницирани интеграцијом са ЕУ	Број система израђених у циљу побољшања ефикасности пружања подршке потребама пословне заједнице. Број система које користе владина тела и/или пословна заједница.
Побољшање ИТ подршке пословним процесима управе царина и екстерним корисницима услуга	Ефикасност, број пријављених проблема и скраћење времена неопходног за царинске поступке. ИТ системи у свим областима пословања. Број аутоматизованих извештаја у реалном времену.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Ажурирање стратешких ИТ докумената, пружање подршке законском оквиру и политикама безбедности	Примена управљања у стратешком планирању и ad-hoc променама изражена у процентима. Кашњења са имплементацијама у односу на планирано.
Побољшање ИТ вештина и задржавање ИТ особља	Квалитет и број програма обуке, ниво задржавања особља ИКТ.

На основу напред наведеног, као и на основу релевантних докумената наведених у Делу 2 (Преглед стратешких докумената информационо - комуникационих технологија Управе царина) овог документа¹⁰, потребно је имплементирати следеће задатке да би се испуниле кључне стратегије:

- 1) због природе свог пословања, УЦ ће кроз ИКТ већини својих пословних функција обезбедити сервисе на нивоу 24x365, широм земље;
- 2) принцип мрежног („on-line”) приступа у реалном времену кључним пословним функцијама УЦ, са било које локације, се мора одржавати коришћењем одговарајућих комуникационих капацитета; ово укључује и могућност приступа различитим извештајима и ad-hoc графиконима путем „апликација у облаку” (*cloud-based*) на мобилним уређајима (пример: Power BI);
- 3) УЦ мора унапредити своју хардверску/софтверску и комуникациону опрему до нивоа који може да испрати горе наведену функционалност и приступ пословним функцијама са било које локације;
- 4) у наредних пет година ИКТ морају бити у могућности да унапреде своје тренутне апликације, као и да уведу нове, као што налажу технолошки стандарди ЕУ у погледу царине;
- 5) УЦ мора решити потребе за даљи развој и примену апликација, њихово функционисање и подршку, било тако што ће проширити тренутну базу људских ресурса унутар ИКТ или тако што ће једним делом ангажовати спољне сараднике, првенствено када је реч о развоју апликација у облаку (*cloud-based*) или сервисно заснованих апликација;
- 6) ИКТ УЦ морају тежити ка унапређењу свих својих тренутних и будућих систематских размена података са другим институцијама до нивоа када ће постати потпуно засноване на телекомуникацијама;

¹⁰ Извештај анализе тренутног стања (AS-IS), документа у вези са развијем ИКТ УЦ из 2011. и 2016. године и Функционална анализа МФ из 2016. године.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- 7) ИКТ УЦ мора дефинисати, у складу са овом стратегијом, свој будући приступ избору методологија, како за нова унапређења и функционисања, тако и за подршку;
- 8) ИКТ УЦ мора предузети кораке да обједини или барем да усагласи све своје системе како са прописима ЕУ тако и међусобно, притом пратећи стратегије међуповезаности и интероперабилности DG TAXUD;
- 9) Пре свега, УЦ мора, користећи документоване и уверљиве аргументе/податке, да представи свим институцијама финансијски аспект свог Плана рада за развој и коришћење електронских система царинске службе, како би све неопходне ставке из ове стратегије које се односе на активности ИКТ биле благовремено обухваћене, са циљем да се царина Републике Србије може ефективно укључити у царину ЕУ у тренутку приступања.

Финансијске процене за примену кључних циљева за развој информационо - комуникационих технологија УЦ за период 2020-2024. година

Финансијска процена за примену кључних циљева за развој информационо - комуникационих технологија УЦ за период 2020-2024. година садржи трошкове (Табела 4) који су израчунати како на основу најбољих процена урађених од стране квалификованог особља УЦ, тако и на основу процена датих од стране релевантних институција, као што је Светска банка, у оквиру њихових прегледа пословања УЦ и будућих потреба у овом периоду.

Табела 4: Финансијске процене

Област ИТ	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	Укупно (евра)
512 – Нова инфраструктура: сервери, складиште, персонални рачунари, штампачи, комуникације	4.120.872	1.099.139	1.139.503	2.786.504	2.786.504	11.932.522

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Област ИТ	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	Укупно (евра)
423 & 425 - Подршка: сервери, складиште, персонални рачунари, штампачи, комуникације, хардверска/софт верска подршка	2.856.260	3.309.325	2.833.562	2.999.716	2.999.716	14.998.579
423 & 515 Национални царински системи: нова унапређења	1.214.583	650.000	600.000	600.000	600.000	3.664.583
423 Национални царински системи: Одржавање нових система	1.777,321	872.189	601.536	1.083.682	1.083.682	5.418.410
423 – Управљање пројектом и техничка помоћ	1.000.000	600.000	100.000	100.000	100.000	1.900.000
512 – Развој царинских система ЕУ: набавка хардвера	1.550.000	1.500.000	600.000	1.000.000	350.000	5.000.000
423 & 425 Развој царинских система ЕУ: подршка и сервис хардвера	1.000.000	1.130.000	1.370.000	1.370.000	1.130.000	6.000.000

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Област ИТ	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	Укупно (евра)
423 & 515 Развој царинских система ЕУ: Набавка софтвера	550.000	2.900.000	4.250.000	3.550.000	2.250.000	13.500.000
423 Одржавање софтвера царинских система ЕУ	0	0	0	900.000	2.010.000	2.910.000
Укупно	14.069.036	12.060.653	11.494.601	14.389.902	13.309.902	65.324.094

4. ОБЛАСТ И СМЕРНИЦЕ АПЛИКАЦИЈА

4.1 Кључне смернице

Постојећи систем ИКТ обухвата већину пословних процеса унутар УЦ, а даља стална побољшања и сервисна надоградња постојећег система обраде царинских декларација, као и система управљања царином су неопходни да би се у потпуности компјутеризовали царински поступци и повезали са одговарајућим информационим системима ЕУ.

ИСЦС је пуштен у рад 1994. године. Првобитно уведен информациони систем је био састављен од одређеног броја (више од 100) регионалних и локалних сервера, инсталираних у регионалне царинарнице и граничне/теренске царинске испоставе. Резултат примене стратегије је у сталном смањењу броја регионалних сервера. НЦТС је креиран да испуни захтеве заједничког транзита и у функцији је од 2016. године.

Заинтересоване стране УЦ користе низ апликација активираних од стране система, тако да је ИСЦС постао витални део инфраструктуре. ИСЦС је сложена, власничка платформа, која доводи до дугог чекања на нове апликације, и до високих трошкова развоја и одржавања. У циљу постизања ефикасног функционисања потребна су побољшања и иновације. Препозната су три технолошка тренда који би могли да омогуће развој ИСЦС:

- Први је да сервиси постану широм доступни и интероперабилни са екстерним, првенствено са информационим системима ЕУ. Додатна вредност УЦ није више у конзервативној технологији, већ у оптималном комбиновању различитих компоненти уз фокусирање на додатну вредност која се пружа заинтересованим странама;
- Други, дугорочни тренд указује на инфраструктуру ИСЦС. Нове парадигме у свакодневном раду УЦ ће бити омогућене са повећаним пропусним опсегом и снагом рачунара;
- Трећи и последњи тренд је сервисна оријентација која ће омогућити развој слабо спрегнутих информационих система.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Опције трансформације захтевају већ спремну инфраструктуру Магистрале сервиса (*ESB*) која ће заменити тренутно власничко решење, као и стандардизовано окружење УЦ које ће представљати hosting¹¹ за *ESB* и друге могуће заједничке компоненте.

Чврста интеграција апликација организације (*Enterprise Application Integration*) омогућиће међусобни рад који је независан од платформе. Међусобно повезан скуп екрана или веб страница кориснику и даље може да изгледа као апликација, али у позадини (*back-end*) се могу налазити делови различитих система.

Циљеви апликацијске архитектуре¹² су:

- да се задовоље пословне потребе;
- поузданост, расположивост, скалабилност, перформансе (*RASP: Reliability, Availability, Scalability, Performance*);
- употребљивост / Вишеструка употребљивост;
- могућност проширења;
- апликације без недостатака;
- ниски трошкови и брза испорука апликација;
- слојевите архитектуре, где сваки слој има јасну, фокусирану намену (висока међусобна повезаност), и где су слојеви јасно одвојени и независни (слаба спрега);
- независност канала - користити исте компоненте за интернет, „*fat-client*”¹³ - умрежени рачунар, систем телефонских говорних аутомата, бежични пренос, итд;
- конзистентни подаци и правила на свим каналима комуникације;

¹¹ Хостинг (енг. *hosting*) дозвољава организацијама и физичким лицима да направе свој веб сајт или апликацију, коме се може приступити преко веба или преко других протокола. Хостинг се односи за простор на серверу који клиенти могу да користе.

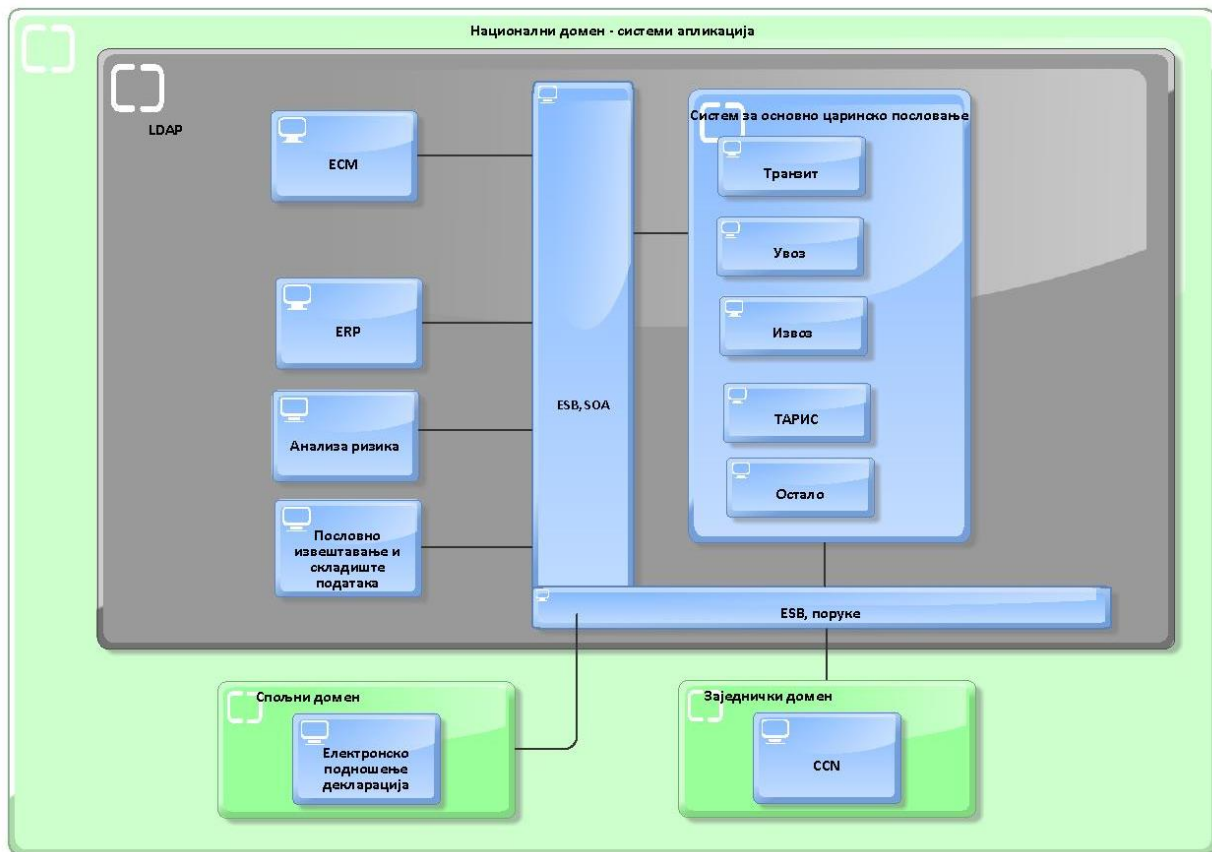
¹² Архитектура (софтверска) се односи на фундаменталне структуре софтверског система и представља дисциплина за креирање таквих структура и система. Свака структура представља софтверски елемент, релацију између њих, и атрибута за елементе и релације. (апликацијска, техничка, итд).

¹³ Дебели клиент (енг. *fat client*) је рачунар (клијент) у клијент-серверским архитектурама или мрежама, који пружа доступност свих потребних функционалности на централном рачунару.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- интероперабилност између платформи, програмских језика, апликација, система итд;
- преносивост;
- апликације високог нивоа безбедности;
- једноставност ажурирања.

Слика 1: Преглед будућег система ИКТ УЦ

Нови систем за подршку све већим пословним и технолошким захтевима биће креиран на технологији магистрале сервиса (ESB). ESB решење је испоручено у оквиру подршке кроз пројекат IPA 2013 намењене даљој модернизацији Управе царина и побољшању управљања границом у Републици Србији. Наредни кораци су пуштање у рад ESB и сходно томе повезивање са тренутним и новим системима.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Стратешке одлуке ИКТ у погледу развоја апликација ИКТ, функционисања и одржавања софтвера и хардвера су:

- 1) политика развоја апликација: УЦ ће развити софтверске апликације до предефинисаног износа (ограничење у смислу вредности) или до предефинисаног броја радних дана по човеку (ограничење у смислу уложеног рада); уколико се пређе горња граница у том случају би за пројекат требало склопити подуговор према националним и/или међународним прописима који се тичу набавке. Такође, јасно је да одељење ИТ тренутно не поседује потребне капацитете за развој модерних апликација, заснованих на сервисима;
- 2) политика функционисања и одржавања: УЦ ће управљати старим системима ИКТ интерно (особље рачунског центра), а неки ће се ангажовати из спољних извора, у зависности од процењених трошкова и расположивог људства;
- 3) политика корисничке подршке: УЦ ће за нове царинске апликације интерно организовати прву и другу линију подршке, а трећа линија подршке ће бити регулисана подуговором, у складу са националним и/или међународним прописима који се тичу набавке, док ће се унутрашња корисничка подршка за царинске службенике моћи организовати ангажовањем интерних ресурса.

Системи ИКТ УЦ се непрекидно мењају и развијају. До сада су се испунили сви циљеви који се тичу примене ИКТ, тако што су се успоставили модерни, стабилни, интегрисани системи, који обухватају све процесе рада и податке неопходне за функционисање царинског система као целине, у реалном времену.

Главни принципи УЦ током тренутних и предстојећих имплементација су:

- оријентисаност ка сервисима;
- међуповезаност и интероперабилност са системима ЕУ;
- управљање пословним пројектом¹⁴;
- безбедност.

Даље развијање система и надоградња постојећих решења су условљени потребама за модернизацијом (и бесплапирним окружењем), као и приоритетима

¹⁴ У складу са Делом 6. („Организација и управљање информационо – комуникационим технологијама”) овог документа.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

који се тичу интероперабилности и међуповезаности са системима ЕУ, регионалним и националним системима.

Како могућности особља ИКТ (како у погледу људских ресурса, тако и у погледу знања) нису довољне да се изврше сви задаци, за многе активности ИКТ ће морати да се ангажују спољни сарадници, нпр:

- одржавање и сервисирање хардвера;
- развијање и одржавање апликације;
- инсталирање и конфигурација царинских апликација;
- сервис електронске поште и интернет конекција;
- Електронска обрада царинских докумената, на релацији од трговаца до царинских система.

Модел ангажовања спољних сарадника који се користи је обично комбиновани приступ интерног – спољног ангажовања. Успостављање политике спољног ангажовања се препоручује у циљу дефинисања стратешке одлуке за области и активности за које је потребно спољно ангажовање, као и дефинисања општих принципа споразума о нивоу испоруке услуга.

У зависности од расположивости људских ресурса и унапређења компетенција особља, области и активности предвиђене за спољно ангажовање би требало да се промене од оних које су углавном оријентисане ка експертизи до оних за чије обављање се утроши доста времена.

Комбиновани приступ спољног ангажовања би требало да остане исти, док би требало успоставити јаче контролне механизме квалитета и квантитета обављеног посла, да би се заштитила стабилност и доступност окружења ИТ. УЦ би требало стратешки да се оријентише ка дугорочном ангажовању верификованих сарадника, који првенствено морају да задовоље критеријум поузданости.

4.2 Захтеви ЕУ за повезивање и међусобну комуникацију информационо-комуникационих- система

Све системе који се морају развити да би се испунили захтеви ЕУ треба развити и увести у повезаном временском оквиру. На овај начин, могуће је комбиновати примену у једном или више пројеката, у зависности од области деловања и временских рокова.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Вишегодишњи стратешки план (MASP) је алат за управљање и планирање који је донела Европска комисија у сарадњи са земљама чланицама у циљу обезбеђивања ефективног и усклађеног управљања пројектима ИКТ кроз одређивање како стратешког оквира тако и кључних ставки¹⁵.

Европска комисија треба да креира програм рада који се односи на развој и увођење електронских система¹⁶. Програм рада Царинског закона ЕУ пружа висококвалитетне описе пројеката, њихове законске основе које се тичу одредаба Царинског закона Уније, кључне ставке у процесу испуњавања стабилних техничких спецификација и предвиђене датуме пуштања система у рад.

Ова два стратешка документа су повезана. Пројекти садржани у програму рада Царинског закона Уније представљају селекцију пројеката наведених у Вишегодишњем стратешком плану (MASP) и на њих се примењују исти приступи који се примењују и на све друге пројекте прецизиране у MASP. Програм рада Царинског закона Уније се заснива на приоритетима у циљу планирања и управљања развојем електронских система који су у вези са Царинским законом Уније (УСС), као и редовним ажурирањима која треба узети у обзир.

Могући приступи за имплементацију нових система су:

- централизовани развој – све функционалности система развија DG TAXUD. Национални утицај на централизовани развој се огледа у развоју интерфејса за централни систем.
- дистрибуирани развој – неке компоненте система за пратећу инфраструктуру креира и развија DG TAXUD. Кључна функционалност (националне компоненте) мора бити имплементирана од стране земаља чланица. Опште техничке спецификације прописује DG TAXUD.
- национални развој – земље чланице морају да развију све потребне функционалности у националним системима. Функционалност система се договара са DG TAXUD.
- комбиновани развој – односи се на развој који земљама чланицама даје могућност да користе било централно развијен систем који функционише на

¹⁵ Члан 8 (2) Одлуке бр. 70/2008/ЕС Европског парламента и Савета од 15. јануара 2008. године о бесплапирном царинском окружењу за царину и трговину, „Службени лист ЕУ”, број L23/2008, стр. 21.

¹⁶ Члан 280 УСС

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

централном нивоу или да развију неке компоненте на сопственом националном домену и сами управљају њиховим радом.

У зависности од главних царинских пословних процеса информациони системи могу да се групишу као:

- системи за тарифско окружење: Интегрисани систем управљања тарифом (ITMS), систем TARIC 3 (Tarif Intégré des Communautés européennes), Quota, Surveillance, SMS, eBTI (Европске обавезујућа обавештења о сврставању), VOI итд);
- системи за главне пословне процесе: НЦТС (Нови компјутеризовани транзитни систем), AES/ECS (Аутоматизовани систем извоза/Систем контроле извоза), AIS (Аутоматизовани систем увоза, PN, AN, SP INF, PoUS, CCI);
- системи за контролу и управљање ризиком: CRMS (Царински систем управљања ризиком), COPIS;
- системи за привредне субјекте: EOS-EORI2 (Систем привредних субјеката-Регистровање и идентификација привредних субјеката), EOS-AEO (Овлашћени привредни субјекти) и MRA, RSS, REX (регистровани извозници), царинске одлуке, UUM&DS, GUM;
- пратећи и додатни системи: CS/RD2, CS/MIS;
- други (акцизни) системи: EMCS (Систем кретања и контроле акцизних роба), SEED (ЕУ);
- расподела књижења на А и Б рачуне;
- Конвенција о употреби информационе технологије у царинске сврхе (CIS)¹⁷;
- ITGS (Статистика међународне трговине робом) - Extrastat и Intrastat;
- Национални интегрисани криминалистичко-обавештајни систем (NICIS).

4.3 Апликације на националном нивоу

УЦ је започела интеграцију постојећих система кроз сервисну магистралу ESB, али услед законодавних измена или нових интерфејса са интерним и екстерним системима у будућности потребно је извршити неопходне измене.

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A51997IP0060> (pdf).

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Аутоматизација пословних процеса који се тичу увоза је национални развој, а нова унапређења система и интерфејси, нови захтеви на националном нивоу, промене у законодавним процедурама и скуповима података довешће до побољшања унутар система. Измене у систему обраде декларација ће утицати на систем плаћања прихода, систем управљања гаранцијом и евентуално на систем управљања ризиком, уколико се нове области укључе у профиле ризика. Измене скупова и формата података ће утицати на електронску размену са трговинским сектором, систем извештавања, складиштење података и интерфејесе са екстерним системима.

Као што је горе наведено, потребно је да се главни ИСЦС систем замени новим системом, с обзиром да је то застарели систем са огромним трошковима одржавања и ризицима у погледу унапређења. ЕSB ће се користити за постепену замену функционалности, што ће бити наведено у документима архитектуре организације¹⁸.

И пројекат јединственог шалтера је један од националних пројеката, који још није део захтева ЕУ, а УЦ је донела стратешку одлуку да настави са имплементацијом пројекта у наредних пет година.

У Табели 5. су представљени нови главни системи који ће се развијати.

Табела 5: Нови системи који ће се развијати

Систем / Пројекат	Почетак	Крај	Трајање (месеци)	Напомена
ПРОЈЕКТНА ФАЗА I				
Систем управљања идентитетом и приступом IAM и трговински портал (оквир) са регистрационим сервисима	јануар 2020.	јануар 2023.	36	

¹⁸ ЕА: Имплементирајући и миграциони план, модули решења и модули архитектуре

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Систем / Пројекат	Почетак	Крај	Трајање (месеци)	Напомена
Национални систем управљања царинским одлукама	јануар 2021.	јануар 2022.	12	
Систем управљања ризиком	јануар 2021.	јануар 2023.	24	
Системи увоза	јануар 2021.	јануар 2024.	36	Обухвата Национални систем увоза; REX (регистровани извозници); Посебне процедуре за увоз, информативни обрасци – национална компонента; Обавештење о подношењу и обавештење о приспећу код увоза, привремено складиштење; интеграције
Систем извоза	јануар 2022.	јануар 2024.	24	Обухвата AES; ECS; Посебне поступке и Обавештење о подношењу за извоз
НЦТС фаза 5	октобар 2020.	октобар 2022.	24	

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Систем / Пројекат	Почетак	Крај	Трајање (месеци)	Напомена
Финансијски систем у УЦ	април 2022.	април 2024.	24	Обухвата финансисјки модул (царински дуг), традиционална сопствена средства; буџет и рачуноводство; интерфејсе
Систем управљања гаранцијом	јул 2022.	јануар 2024.	18	
Систем корисничке подршке	јануар 2022.	јануар 2023.	12	
Систем складиштења царинских података – фаза 1	јул 2022.	јун 2024.	24	Обухвата алат за надгледање система и мреже
Јединствени шалтер	мај 2019.	април 2024.	60	
ПРОЈЕКТНА ФАЗА II				
Системи за регистровање привредних субјеката и управљање референтним подацима	јануар 2023.	јануар 2024.	12	Обухвата CS/RD2 и националне референтне податке; EORI2; AEO и MRA; национални CRS
Интегрисано окружење за тарифе у УЦ (ITMS)	јануар 2023.	јануар 2025.	24	Обухвата националне компоненте TARIC 3, Quota 2, Surveillance 3, BTI, BOI; као и вредновање и обрачун

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Систем / Пројекат	Почетак	Крај	Трајање (месеци)	Напомена
ICS 2	јануар 2023.	јануар 2025.	24	
ССИ	јануар 2023.	јануар 2025.	24	
НЦТС фаза 6	јануар 2024.	јул 2025.	18	
Накнадна контрола и ревизија	јануар 2025.	јануар 2027.	24	
Систем управљања људским ресурсима	април 2025.	јануар 2026.	9	
Систем складиштења царинских података – фаза 2	јануар 2026.	јануар 2027.	12	
Системи управљања акцизама	На чекању			Овлашћења која се тичу акцизних дажбина тренутно су подељена између Пореске управе и Управе царина. Овај пројект се мора ажурирати када се донесе национална одлука о целокупном систему управљања активностима у вези са акцизним дажбинама, укључујући и оне унутар земље

5. ПРАВАЦ РАЗВОЈА ТЕХНИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

5.1 Стратешки правци развоја технолошке инфраструктуре

У погледу стратешких праваца развоја технолошке инфраструктуре, главни покретач УЦ ка развоју, примени и одржавању брзе, отворене, вишеструко искористиве и стандардизоване технологије су:

- пружање безбедних и висококвалитетних услуга ИКТ корисницима у Републици Србији, које подржавају царинске политике и административне процесе специфичне за УЦ;
- обезбеђивање континуитета рада функција ИКТ у случају кварова;
- обезбеђење услуга и савета око аутоматизације канцеларијских процеса;
- развој и функционисање инфраструктуре којом се омогућава интероперабилност између УЦ и ЕУ, партнерских земаља и других институција у Републици Србији, као и са пословном заједницом;
- ефикасно управљање инсталацијом и радом пратеће опреме и мрежа.

Модернизација целокупне опреме ИКТ представља важан задатак за управу, с обзиром на то да техничка инфраструктура мора да обухвати нове, модерне технологије, при том испуњавајући захтеве нових система ИКТ. Да би се ово применило, неопходно је сачинити петогодишњи стратешки план за надоградњу опреме ИКТ, коришћењем принципа сталног обнављања („*ever-greening*”), са истом количином замена сваке године, на тај начин обезбеђујући уједначене, непромењиве трошкове, којима се неће преоптеретити буџет. При планирању опреме ИКТ морају се узети у обзир и трошкови одржавања хардвера.

Тренутна технолошка експертиза коју поседује УЦ није у могућности да уврсти различите брендове у технолошке измене, што ће имати велики утицај на трошкове одржавања и ефективност самих сервиса. Ово се првенствено односи на комуникациону опрему, сервере, оперативне системе и базу података.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Главни системи који ће се развијати према тренутној ситуацији (AS-IS) у вези са техничком инфраструктуром (укључујући хардвер и софтвер) се налази у документу Извештај о тренутној ситуацији¹⁹, а препорука је да се његово ажурирање врши једном годишње.

5.2 Рачунарски центар и сервери

Главни царински систем тренутно функционише у комбинованом централизовано-дистрибутивном окружењу. Састоји се од централног и локалних сервера. Сервери за обраду, укључујући и централни и локалне сервере су обновљени у претходне три године, што је довело до одговарајућег нивоа пословне функционалности. Са овом консолидацијом УЦ је успела значајно да обнови и рационализује рачунски центар који обезбеђује информационе сервисе. Резултати ове консолидације су смањење трошкова и потрошње енергије, побољшање сервиса. Нова структура ИКТ је отпорнија, поузданија и много опремљенија за хитан опоравак од већих незгода уз минималан поремећај сервиса. У погледу развијања нових апликација УЦ треба постепено да настави са процесом централизације постојећих рачунских центара, узимајући у обзир скалабилност²⁰ и перформансе, доступност и безбедност, енергетску ефикасност и одржавање.

Узимајући у обзир да главни део царинског информационог система ради 24 часа дневно, седам дана у недељи, важно је да се имплементира стратешки документ за континуитет пословања, као и план изградње центра за опоравак од хаваријских ситуација.

5.3 Комуникације

LAN

Све локације УЦ су тренутно повезане у LAN кроз три домена, које треба консолидовати у један домен.

¹⁹ Извештај анализе тренутног стања (AS-IS) – референтни документ RO2.

²⁰ Скалабилност је атрибут система који омогућава да систем може да обради већи број информација са додавањем више ресурса системом.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

УЦ је започела миграцију свих корисника на CARINA домен. Овај пројекат захтева бројне измене на мрежној и серверској инфраструктури, консолидацију свих персоналних рачунара, као и унапређење заштите информационог система. На овај начин кориснику ће на једном рачунару бити доступни сви сервиси неопходни за обављање посла.

WAN

Све локације УЦ повезане су преко WAN мреже са одељењем ИКТ УЦ (рачунарским центром). Са становишта топологије, мрежа је успостављена као звезда, која повезује централни сервер са локацијама.

Да би се задовољиле будуће потребе, и LAN и WAN капацитете треба проширити, како би се омогућио повећан проток и све већи број апликација, у складу са захтевима DG TAXUD.

CCN/CSI

CCN/CSI (Заједничка комуникациона мрежа/заједнички системски интерфејс) обезбеђује комуникациону инфраструктуру DG TAXUD и свим царинским и/или пореским администрацијама, за пружање подршке свим апликацијама у сектору царина и пореза. DG TAXUD је имплементирао CCN2, нову инфраструктуру интероперабилности да би се пружила подршка сервисно оријентисаној архитектури и да би се обезбедио приступ сервисима независан од локације, као и сервиси који су компатибилни са постојећим царинским системима. УЦ је као чланица Конвенције о заједничком транзитивном поступку²¹ повезана на платформу CCN/CSI. У наредном периоду УЦ ће морати да се повеже на платформу CCN2 у зависности од одређених система развијених у складу са захтевима везаним за приступање ЕУ.

Може се сматрати да су тренутни мрежни ресурси довољни за обезбеђивање постојећих сервиса на скоро па прихватљивом нивоу. Увођење нових сервиса и одговарање на све веће потребе корисника у смислу повезаности и доступности не

²¹ Закон о потврђивању Конвенције о заједничком транзитивном поступку („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 13/15)

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

би било могуће са тренутном мрежном инфраструктуром. У области мрежа, УЦ мора да постигне следеће циљеве:

- доступност – обезбеђивање неометаног сервиса мреже са довољним пропусним опсегом који ће омогућити нормалан свакодневни рад;
- безбедност – имплементација безбедне комуникације међу царинарницама са јасним раздвајањем мрежних зона, са приступом сервисима, филтрирањем протока и спречавањем неовлашћених приступа;
- могућност управљања – обезбеђивање неопходних процедура и алата за надгледње и контролу активности на мрежи, употребе ресурса, измена у конфигурацији и инцидента који се тичу безбедности;
- ефективност – експертско знање треба вишеструко користити за поједностављење комуникације.

5.4 Безбедност информационо - комуникационих технологија УЦ

Безбедност ИКТ УЦ је дефинисана у складу са општим националним уредбама које се тичу безбедности података за државне институције, и треба је ревидирати на сваких неколико година, обухватајући следеће кључне теме:

- 1) физичка безбедност опреме ИКТ;
- 2) безбедност софтвера и антивирус;
- 3) филтрирање садржаја на мрежи/спречавање неовлашћеног приступа;
- 4) приступ на даљину;
- 5) употреба уређаја за пренос података;
- 6) ниво привилегија.

Препорука је да УЦ подигне ниво безбедности система ИКТ у складу са законском регулативом и међународним стандардима. Потребно је предузети адекватне техничке и организационе мере, којима се обезбеђује превенција од настанка инцидента, као и превенција и минимализација штете од инцидента који угрожавају вршење надлежности и обављање делатности.

У наредном периоду потребно је да УЦ донесе документа о усвајању система безбедности ИКТ, којим се успостављају мере заштите, принципи, начин и процедуре у циљу постизања и одржавања адекватног нивоа безбедности система, а у складу са променама у окружењу и у самом систему ИКТ.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Ажурирањем документа о развоју ИКТ УЦ из 2011. године су покренута бројна питања која се тичу безбедности ИКТ и предложено је 28 мера за заштиту система ИКТ. Ове мере би требало опет ревидирати, а и предузети акције тамо где је неопходно, овај пут узимајући у обзир нову уредбу о заштити података ЕУ GDPR²².

УЦ би требало да се усагласи са новом Уредбом ЕУ о заштити података (GDPR) која је ступила на снагу 25. маја 2018. године. GDPR је далеко најобухватнија директива о заштити података коју је до сада изнедрила ЕУ; она обухвата многе аспекте проблематике заштите података, на свим нивоима, укључујући организационе мере, нова радна места, дефинисање различитих неопходних учесника у процесу и на крају, али не и најмање важно, евентуалне озбиљне казнене мере против прекршилаца ове уредбе.

5.5 Периферијски уређаји

УЦ је започела са заменом персоналних рачунара. Процес се мора наставити са значајним улагањима у периферну компјутерску опрему, узимајући у обзир да нису обезбеђена, за дужи временски период, потребна финансијска средства за замену опреме која је изгубила на вредности. На пример, 970 од 2350 персоналних рачунара су потпуно застарели и на њима не функционише NCTS, а у исто време 1300 персоналних рачунара је старије од десет година.

На нивоу безбедности, УЦ ће осигурати принципе и константно побољшавати администрацију и одржавање персоналних рачунара кроз имплементацију:

- заштите од злонамерног софтвера;
- шифровања;
- јаке провере идентитета; и
- Апликација које служе као агент управљања и надзора над радним станицама.

Препорука је да се приликом техничких разматрања за избор одговарајуће хардверске платформе обухвати следеће:

²² Уредба (ЕУ) број 2016/679 (*General Data Protection Regulation*), „Службени лист ЕУ”, број L119/2016.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- обими трансакција, извештаји и статистика који су потребни на дневној/недељној/месечној основи. Тачност ове волуметријске анализе је од суштинске важности за утврђивање скалабилности;
- капацитети за обраду и складиштење (дискони, величине RAM меморије, САСНЕ меморије) који су потребни да се обради дати обим трансакција;
- компатибилност са техничком архитектуром, принципима отворених система и међународним стандардима квалитета;
- стандарди квалитета оперативности;
- флексибилност, укључујући једноставност проширења, надоградње и унапређења.

5.6 Оперативни системи

Избор оперативног система треба да обезбеди оквир за комуникацију, рад система управљања релационим базама података (RDBMS) и интеграцију различитих архитектура; стога треба да се размотре и ови аспекти. Избор јединственог оперативног система за сервере је изузетно препоручљив, чиме се минимализују проблеми са функционисањем, одржавањем и употребом који стручно особље УЦ има са тренутним системом, а смањиће се и ефективни трошкови одржавања.

5.7 Базе података

План рада за развој и коришћење електронских система царинске службе дефинише платформу за управљање и архивирање обрађених података. Платформа²³ база података треба да обезбеди следеће функције:

- подршку за релациони модел података;
- осигурање интегритета података;
- високу расположивост;
- подршку за клијент-сервер технологију;
- стандардни интерфејс за интеграцију са другим алатима и пакетима;

²³ Платформа (софтверска платформа) је главни елемент у софтверском развоју. Типична платформа укључује архитектура рачунара, оперативног система, програмских језика и повезаног интерфејса.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- осигурање безбедности информација на нивоу приступа информацијама;
- стандардне могућности одржавања база података (резервне копије и надгледање).

План рада за развој и коришћење електронских система царинске службе заузима став по питању технолошких платформи и/или производа који треба да се користе за имплементацију система. Препоручује се да се користе већ употребљени, са последњим верзијама тамо где је то примењиво.

6. ОРГАНИЗАЦИЈА И УПРАВЉАЊЕ ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИМ ТЕХНОЛОГИЈАМА

УЦ ће испунити стратешке циљеве за развој ИКТ и остварити координацију са пословним плановима, практичном применом установљених ИКТ методологија. Узимајући у обзир обим и сложеност свих пројеката ИКТ, зависност и повезаност са пословним и процедуралним задацима, од суштинског значаја за УЦ је да примени такву врсту методологија, које обухватају различите аспекте, као што су: управљање пројектом, архитектура, управљање сервисом ИКТ и организација пројекта.

УЦ ће врло пажљиво да испланира имплементацију свих пројеката електронске царине (*e-customs*) у одређеном временском оквиру у циљу имплементације претходно утврђених пословних приоритета и потреба, архитектуре ИКТ и управљања пројектима. У вези са овим УЦ ће имати јасну визију како ће се примењеном методологијом остварити резултати пројекта у зависности од сложености и очекиваног трајања одређеног пројекта.

Коришћењем методологије управљања пројектом, УЦ ће досегнути развој царинских информационих система који ефективно испуњавају пословне циљеве, обезбеђујући висококвалитетне имплементације у складу са распоредом и у оквиру планираних ресурса.

Консекутивни приступ који УЦ примењује за изградњу архитектуре организације (ЕА) ће резултирати прилагодљивим и модуларним софтверским апликацијама које се могу лакше прилагодити променама.

Архитектура организације (ЕА) УЦ је урађена у складу са методологијом и оквиром TOGAF (Оквир архитектуре отворене групе). ЕА је описана сетом од седам докумената²⁴, и моделована унутар [ARIS software](#) примерка УЦ.

²⁴ Референтни документи R04, R05, R06, R07, R08, R09 и R10.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

УЦ ће развити информационо - комуникационе системе у складу са међународним стандардима и тако омогућити будуће интерфејсе са системима других земаља.

Модернизација УЦ и коришћење нових технологија и сервисно оријентисане архитектуре воде до сложенијих информационих система и повећања броја корисника. Овај фактор поклања изузетну пажњу дневном функционисању. Да би се смањио овај ризик, УЦ ће применити најбољи приступ за управљање ИКТ сервисом²⁵ у погледу подршке сервису и испоруке сервиса, укључујући центар за сервисну подршку, управљање у случају инцидената, управљање проблемима, управљање конфигурацијом, управљање променама и управљање пуштањем у рад.

Више детаља у вези са поменутиим методологијама и стандардима је дато у Анексу 3 План рада за развој и коришћење електронских система царинске службе. Избор методологије за сваки пројекат вршиће се пре почетка пројекта. У зависности од захтева одређеног пројекта различите методологије могу бити подесније. Коначна одлука ће уследити након процеса доношења одлуке из Приручника о управљању²⁶.

²⁵ Управљање ИКТ сервисима се односи на листу активности, дефинисани полисама, организованим и структурираним процесима и подржани процедурама, који се изводе у организацији за дизајнирање, планирање, имплементацију, контролу и оперативни рад ИКТ система.

²⁶ Референтни документ RO1.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

7. РЕФЕРЕНТНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Одговарајуће националне стратегије

- Стратегија реформе јавне управе („Службени гласник РС”, бр. 9/14, 42/14 – исправка и 54/18);
- Индикативни стратешки документ за више земаља корисника за период 2014-2020. године (Брисел, 31. мај 2018. године, сајт Европске комисије);
- Стратегија развоја електронских комуникација у Републици Србији за период 2010-2020. године („Службени гласник РС”, број 68/10);
- Стратегија интегрисаног управљања границом у Републици Србији 2017-2020, са Акционим планом за имплементацију („Службени гласник РС”, број 9/17);
- Индикативни стратешки документ Европске комисије за Републику Србију IPA II 2014-2020 (Брисел, 10. август 2018. године, сајт Европске комисије);
- Стратегија развоја електронске управе у Републици Србији за период 2015-2018. године и Акциони план за спровођење Стратегије за период 2015-2016. године („Службени гласник РС”, број 107/15);
- Стратегија развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године („Службени гласник РС”, број 51/10);
- Стратегија развоја информационе безбедности у Републици Србији за период од 2017. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 53/17).

Остала референтна национална документа

- Ревидирани Национални програм за усвајање правних тековина ЕУ 2014 - 2018. (јул 2014. године, <http://www.mei.gov.rs/srl/dokumenta/nacionalna-dokumenta/nрааа>);
- Преговарачка позиција Републике Србије за међувладину конференцију о приступању Европској унији за поглавље 29 – Царинска унија (Брисел, 20. јун 2017. године, сајт Европске комисије);
- Годишњи извештаји Европске комисије о напретку за Србију;
- Извештаји о скринингу за Преговарачко поглавље 29 – Царинска унија и друга преговарачка поглавља у којима учествује УЦ;
- Национални приоритети за међународну помоћ за период 2014-2017. године, са пројекцијама до 2020. (Београд, 28. јануар 2014. године, Министарство за европске интеграције);

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- Заједничка позиција ЕУ, Поглавље 29 - Царинска унија (Брисел, 15. јун 2017. године, прихваћена Закључком Владе 05 Број: 337-525/2017 од 24. јануара 2017. године);
- Пројекат Републике Србије за реструктурисање и реорганизацију – вертикални функционални преглед Министарства финансија од стране Светске банке (јун 2016.) године

Референтна документа у вези са ЕУ

- Извештај о напретку електронске царине TAXUD за 2016. (Брисел, 10. јул 2017. године, сајт Европске комисије);
- MASP (Вишегодишњи стратешки план за електронску царину) преглед из 2017. године, верзија 1.4 (Брисел, 30. новембар 2017. године, сајт Европске комисије);
- Извештај ИТ мисије у Управи царина Републике Србије (Брисел, 3-4. јун 2014. године, сајт Европске комисије);
- Извештај са Мониторинг мисије DG TAXUD у Србији за област спровођења међуповезаности и интероперативности ИИС, УЦ, (Брисел, 10. новембар 2015. године, сајт Европске комисије);
- EIS, Европска интероперабилна стратегија (http://ec.europa.eu/o8oFC7A1-18CB-4DEB-B399-0773306F5EE6/FinalDownload/DownloadId-45A8FDD8B1F8D0o8CBV7CABo8E8781FC/o8oFC7A1-18CB-4DEB-B399-0773306F5EE6/isa/strategy/doc/annex_i_eis_en.pdf);
- EIF 2.0, Европски оквир за интероперабилност 2.0, (http://ec.europa.eu/o8oFC7A1-18CB-4DEB-B399-0773306F5EE6/FinalDownload/DownloadId-B758E7AFCDVB3EF1D1F53D7F67F6E629/o8oFC7A1-18CB-4DEB-B399-0773306F5EE6/isa/strategy/doc/annex_ii_eif_en.pdf);
- Уредба (ЕУ) бр. 952/2013 Европског парламента и Савета о Царинском закону Уније, од 9. октобра 2013. године;
- Уредба (ЕУ) бр. 1294/2013 Европског парламента и Савета о успостављању акционог програма за царину у Европској унији за период 2014-2020. године („Царина 2020”) и стављање ван снаге Одлуке бр. 624/2007/ЕС од 11. децембра 2013. године;
- Одлука бр. 70/2008/ЕС Европског парламента и Савета о бесплапирном окружењу за царину и трговину од 15. јануара 2008. године;
- Имплементирајућа одлука Комисије (ЕУ) 2016/578 од 11. априла 2016. године о успостављању Програма рада у вези са развијањем и увођењем електронских система из Царинског закона Уније;

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- Уредба (ЕУ) 2016/679 Европског парламента и Савета од 27. априла 2016. о заштити физичких лица у вези са обрадом личних података и о слободном кретању таквих података и стављање ван снаге Одлуке 95/46/ЕС (Општа уредба о заштити података) (Текст значајан за ЕГП);
- <http://www.opengroup.org/architecture/togaf8-doc/arch/>;
- http://ec.europa.eu/isa/strategy/index_en.html;
- http://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en.html;
- Оквир архитектуре ИТ организације Комисије – СЕАФ;
- Online електронско управљање пројектима ТЕМРО – TAXUD's;
- Референтни приручник транс-европских система, DG TAXUD, (Брисел, 16. мај. 2008. године, сајт Европске комисије).

Анекс 1 (Стратегија за међуповезаност и интероперабилност), Анекс 2 (Организација и управљање Информационо – комуникационим технологијама) и Анекс 3 (Гантов дијаграм Прегледа мера и активности) су саставни део овог плана.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

8. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Управа царина ће достављати Влади годишње извештаје о испуњености циљева из овог плана.

Преглед мера и активности је саставни део овог плана.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Анекс 1: СТРАТЕГИЈА ЗА МЕЋУПОВЕЗАНОСТ И ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТ

Сврха Анекса 1 је да дефинише област активности УЦ које се односе на међуповезаност и интероперабилност у циљу испуњења захтева за приступ ЕУ у области царинских ИТ.

Овај анекс се заснива на стратешкој документацији DG TAXUD, првенствено на ревидираном Вишегодишњем стратешком плану за електронску царину за 2017. годину, верзија 1.4 (MASP) и на Имплементирајућој одлуци Комисије (ЕУ) 2016/578 од 11. априла 2016. године о успостављању програма рада у погледу развоја и увођења електронских система из Царинског закона Уније (UCC WP). MASP и UCC WP се ажурирају на годишњем нивоу, а однос између ова два документа истовремено води ка њиховом усаглашавању. Будућа издања и ажурирања ових докумената значајно ће утицати на овај анекс, тако да ће УЦ доносити неопходне измене, узимајући у обзир постигнути напредак.

1. Међуповезаност

CCN/CSI и CCN 2

CCN/CSI је затворена, обезбеђена мрежа која се састоји од низа физичких компјутера – портала „гејтвејс”. CCN/CSI је креиран на начин да све националне администрације користе усаглашен метод приступа Европској комисији и свим системима националних администрација, као и да се олакша размена информација између националних администрација.

CCN 2 представља напредну верзију тренутне архитектуре и сервиса CCN, која ће обезбедити читав сет сервиса са додатом вредношћу за пружање подршке напредовању у развоју нових апликација. CCN2 ће се испоручити у неколико издања да би се умањио ризик. Прво издање је фокусирано на омогућавање сервисно оријентисане архитектуре (SOA) и безбедности и у функцији је од октобра 2017. године.

УЦ је као чланица Конвенције о заједничком транзиту повезана на платформу CCN/CSI. Прелазак на CCN2 ће се испланирати у складу са националним плановима и развојима.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

2. Интероперабилност

2.1 Системи за тарифско окружење – Интегрисани систем управљања тарифом

Главне сврхе система TARIC 3 су:

- да земљи чланици обезбеди потребне податке Заједнице (интерпретација, интеграција и кодификација) за аутоматско царинење и
- да за пословну заједницу обезбеди ажуриране прописе из области царинске тарифе и трговине који се примењују на нивоу Заједнице, преко DDS.

Сврха Система надзора је прикупљање и пренос података преузетих из декларација трговаца који желе да увезу или извезу одређене производе у Европску унију или из ње. Администрације земаља чланица су задужене за прикупљање и пренос података, а Европска комисија (DG TAXUD) је одговорна за креирање и одржавање дефиниција надзора унутар базе података TARIC.

Сврха пописа ECICS јесте да обезбеди конзистентну и усаглашену класификацију хемијских производа у ЕУ и да помогне царинским властима у идентификацији хемијских производа.

Сврха информација ЕВТИ јесте да се обезбеди правилно објављивање свих ВТИ и да постоји база података свих захтева и свих издатих информација ВТИ. Носилац је обавезан да користи референце ВТИ приликом пријављивања робе обухваћене Обавезујућим обавештењем.

Већина делова Интегрисаног система управљања тарифом спадају у националне развоје, а планови за њихову реализацију биће у складу са националним плановима.

Програм рада укључује пројекат „Обавезујућих обавештења о сврставању УСС (ВТИ)”, а његови главни циљеви су унапређење постојећег трансевропског система ЕВТИ-3 и система надзора 2 у сврху усаглашавања система ЕВТИ-3 са захтевима УСС и проширења података са декларације који су потребни за стављање под надзор. Пројекат ће се имплементирати у две фазе. Прва фаза обезбеђује функционалност

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

за примање сета података са декларације захтеваних од стране УСС, испуњава обавезе контроле употребе ВТИ на основу новозахтеваног сета података са декларације и усаглашености са процесом царинских одлука. Друга фаза ће имплементирати додатну функционалност, електронску форму захтева и одлуке ВТИ и обезбедиће електронску комуникацију за привредне субјекте. Пројекат УСС ВТИ ће се развијати централно, а систем ће функционисати на исти начин.

Други пројекат програма рада је „Надгледање 3 УСС” који је у вези са надоградњом система Надгледање 2+ да би обезбедио његову усаглашеност са захтевима УСС, као што су стандардна размена информација техникама електронске обраде података и успостављање одговарајућих функционалности потребних за обраду и анализу комплетног скупа података за надзор прибављених од земаља чланица. Овај пројекат ће се развијати централно, а систем ће функционисати на исти начин.

2.2 Системи за главне пословне процесе

2.2.1 Нови компјутеризовани транзитни систем (NCTS)

Република Србија је чланица Конвенције о заједничком транзиту, а поступак заједничког транзита се примењује од 1. фебруара 2016. године. Поступак заједничког транзита пружа могућност учесницима у царинском поступку да превозе робу између земаља потписница Конвенције: ЕУ, земље ЕФТА као и Република Турска и Република Северна Македонија на основу јединствене електронске декларације и јединствене гаранције, који су меродавни током свих транзитних активности. NCTS аутоматизује ову процедуру и обезбеђује контролу промета у оквиру TIR поступка унутар ЕУ. Фаза 4 NCTS укључује и обраду података сигурности и безбедности на уласку и изласку.

У складу са MASP следеће фазе NCTS, 5 и 6, имају за циљ имплементацију захтева УСС и успостављање додатних интерфејса са другим системима. УЦ ће сходно томе планирати имплементацију наредних фаза у национални транзитни систем.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

2.2.2 Аутоматизовани систем извоза / систем контроле извоза

Циљ аутоматизованог система извоза AES јесте да се побрине да извозне трансакције, које се започну у једној земљи чланици, могу да се заврше електронски у другој земљи чланици, без поновног подношења података. Ово обухвата и размену електронских порука у вези са различитим фазама активности између разних чинилаца (царине, трговци и друге владине институције).

Фаза 2 постојећег система контроле извоза (ECS 2) аутоматизује тренутне поступке извоза и излазне радње и поступке, укључујући и аспекте сигурности и безбедности, а обухвата и електронско подношење декларација.

AES представља даље унапређење постојећег ECS 2 са испуњењем захтева УСС, обухватањем поједностављених поступака, пошиљки подељених на излазу и централизовано царинење извоза. У склопу тога је и развој интерфејса усаглашених са другим системима (NCTS, EMCS). ECSS 2 је и развијен и функционише на дистрибутивни начин, на основу спецификација креираних од стране DG TAXUD, овај приступ ће се одржавати у циљу развијања ECSP2 у УСС AES.

Овај пројекат у оквиру УСС WP се састоји од две компоненте:

- Компонента 1 „Трансевропски систем AES”: обухвата делове које треба развијати на централном и националном нивоу;
- Компонента 2 „Унапређење националних система извоза”: обухвата прилагођавање система националног извоза за имплементацију одређених националних елемената који су у вези са извозом и/или излазним радњама и поступцима, а који нису у делокругу заједничког домена.

2.2.3 Аутоматизовани систем увоза

Циљ аутоматизованог система увоза јесте да пружи електронску подршку процесима увоза и првенствено да обезбеди да увозне активности, које се започну у једној земљи чланици, могу да се заврше електронски у другој земљи чланици, без поновног подношења истих информација. Ово обухвата и размену електронских порука у вези са различитим фазама активности између разних чинилаца (царине, трговци и друге владине институције).

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Имплементација свих неопходних процеса и података проистеклих из УСС спада под пројекат „Унапређење националних система увоза УСС”. Пројекат је у вези са националним доменом увоза који обухвата националне системе обраде царинских декларација као и друге системе, као што су национални системи рачуноводства и плаћања.

2.2.4 Обавештење о приспећу робе, Обавештење о приказивању робе и привремено складиштење из УСС

Циљ овог пројекта је да међу земљама чланицама усагласи процесе и размену података са трговином у вези са обавештењем о приспећу робе, обавештењем о приказивању робе и декларацијом за привремено складиштење као што је описано у УСС. Пројекат обухвата процесе аутоматизације и захтеве који се тичу података за екстерни домен на националном нивоу.

2.2.5 Централизовано царињење за увоз из УСС

Циљ овог пројекта је да омогући стављање робе под царински поступак путем централизованог царињења, чиме се привредним субјектима омогућава да централизују своје пословање са царинске тачке гледишта. Обрада царинске декларације и физичко пуштање робе треба да су координисани између одговарајућих царинарница. Ово се тиче транс-европског система који садржи компоненте које су развијене централно и национално.

Пројекат Централизованог царињења за увоз из УСС ће имати велики утицај на националне системе и захтеваће организационе и техничке измене, услед неопходних усклађивања или измена у националном законодавству, или услед проширења функционалности и увођења нових концепата. Стога ће се имплементација овог пројекта планирати веома пажљиво, узимајући у обзир зависности и повезане системе и пројекте.

2.2.6 Систем контроле увоза

Постојећа фаза 1 система контроле увоза (ICS) аутоматизује царинске радње и поступке при улазу робе у царинско подручје Уније у вези са анализом ризика сигурности и безбедности.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Пројекат унапређења система контроле увоза из УСС има за циљ јачање сигурности и безбедности ланца снабдевања за све начине транспорта, а нарочито за ваздушни терет, путем унапређења квалитета података, њиховог евидентирања, доступности и дељења у вези са улазном збирном декларацијом и одговарајућом информацијом о ризику и контроли. Овим пројектом ће се олакшати и сарадња између земаља чланица у процесу анализе ризика.

2.2.7 Доказ о царинском статусу робе Уније из УСС (PoUS)

Циљ овог пројекта је да обезбеди електронска средства за оверу и складиштење доказа о царинском статусу робе Уније и да омогући подношење доказа и оверу статуса робе када роба поново улази у царинско подручје Уније. Додатна функционалност система ће се имплементирати да би се пружила могућност трговцима да приложе податке који се односе на PoUS .

Тренутно се дефинише обим пројекта и начин развоја.

2.2.8 Информативни образци (INF) за посебне поступке из УСС

Нови, централно развијени систем у склопу овог пројекта ће пружити подршку и поједноставити процесе управљања подацима из информативних образаца и електронско руковање подацима из INF у домену посебних поступака. Очекиване користи од увођења ИТ система информативних образаца за посебне поступке су побољшање сарадње између земаља чланица, повећана ефикасност надгледања и контроле посебних поступака и смањење трансакција заснованих на папирном пословању.

Ово је први аспект за финализирање имплементације посебних поступака усклађених са законским одредбама дефинисаним у УСС. Овај пројекат ће се имплементирати са реализовањем централних сервиса за управљање стандардизованим информацијама креираним за поступке активног и пасивног оплемењивања.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

2.2.9 Посебни поступци из УСС

Пројекат представља други део практичне имплементације посебних поступака и садржи националне развоје ИТ за усклађивање посебних поступака и усаглашавање са одредбама УСС, који се односе на царинско складиштење, крајњу употребу, привремену увоз, активно и пасивно оплемењивање. Овај пројекат ће се имплементирати у два дела:

- Компонента 1 — „Национални посебни поступци извоз”/ „SP EXP”: обезбеђује неопходна национална електронска решења за активности посебних поступака у вези са извозом;
- Компонента 2 — „Национални посебни поступци увоз”/ „SP IMP”: обезбеђује неопходна национална електронска решења за активности посебних поступака у вези са увозом.

Обе компоненте ће пружити користи земљама чланицама тако што ће обезбедити усаглашавање приступа за посебне поступке широм ЕУ, јасне тачке у процесу када се статус робе мења и електронска решења за одговарајуће податке.

Овај пројекат може утицати и на одговарајуће националне системе/имплементације националних система и у том случају би биле неопходне организационе и техничке измене.

2.2.10 Управљање гаранцијом из УСС (GUM)

Процес аутоматизације ефективног и ефикасног управљања различитим врстама гаранција је обухваћен овим пројектом. Циљ пројекта је да обезбеди да подаци о гаранцијама које се користе за увоз и извоз и који имају утицај у више него једној од земаља чланица морају бити електронски доступни земљама чланицама у којима се подносе и примају царинске декларације. Систем управљања гаранцијом ће омогућити да су евидентирање, провера постојања и веродостојности, као и пуштање појединачних и свеобухватних гаранција важећи на целокупној царинској територији Уније (осим за транзит).

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Пројекат се састоји од два дела:

- Компонента 1 — „GUM”: Трансевропски систем ће обухватити управљање свеобухватним гаранцијама које се могу користити у више него једној од земаља чланица и праћење референтног износа за сваку царинску декларацију, допунску декларацију или одговарајуће информације о појединостима потребним за књижење постојећих царинских дугова за све царинске поступке као што је предвиђено Царинским законом Уније, осим за транзит који се води као део NCTS пројекта;
- Компонента 2 — „Национално управљање гаранцијом”: национално развијен систем за управљање гаранцијама важећи у једној земљи чланици и размена података између трговаца и царинских органа.

Обе компоненте могу да утичу и на одговарајуће националне системе/имплементације националних система и у том случају би биле неопходне организационе и техничке измене.

2.3 Системи привредних субјеката

2.3.1 Регистровање и идентификација привредних субјеката (EORI2)

Сврха броја EORI је да се установи јединствена идентификациона ознака коју ће признати сви царински органи Заједнице. Систем ИТ EORI омогућава централно управљање подацима о идентификацији и регистровању привредних субјеката, складиштење података на централном нивоу, њихову репликацију у земље чланице и пружање онлајн сервиса за консултовање. Систем је имплементиран као „комбиновани развој”.

Пројект EORI2 има за циљ унапређење постојећег система EOS/EORI и мрежног сервиса EOS да би се увеле законске измене. EORI 2 је оперативан од марта 2018. године.

2.3.2 Овлашћени привредни субјекти (AEO), Узајамно признавање MRA

Концепт овлашћеног привредног субјекта (AEO) је представљен изменама и допунама у законодавству Заједнице које се тиче безбедности. Систем ИТ AEO омогућава надлежним царинским органима земаља чланица да централно

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

управљају захтевима за АЕО, од одобравања до одбијања или издавања овлашћења АЕО, читавим циклусом укључујући обуставу, опозив, повлачење обуставе, поништење опозива, повлачење обуставе опозива и поновну процену.

Сврха подсистема МРА је размена информација о АЕО између ЕУ и партнерских земаља и омогућавање погодности АЕО проистеклих од поједностављења у погледу царинских контрола које се односе на сигурност и безбедност у супротној страни (партнерској земљи или ЕУ).

Систем ИТ АЕО је имплементиран као „комбиновани развој”, али је подсистем МРА био „централни развој”.

Циљ пројекта „Унапређење овлашћених привредних субјеката (АЕО) УСС” је побољшање пословних процеса који се тичу захтева и овлашћења за АЕО узимајући у обзир измене законских одредби Царинског закона Уније (УСС).

2.3.3 Систем регистрованих извозника (REX)

Циљ система регистрованих извозника је да учини доступним ажуриране и потпуне информације о регистрованим извозницима који су установљени у трећим земљама и баве се извозом робе у ЕУ, а уживају преференцијалне тарифне стопе на основу усаглашености са меродавним правилима о пореклу.

Земље чланице комуницирају са системом REX тако што шаљу податке о свим изменама својих локалних овлашћења REX и тако што прибављају овлашћења за REX од држава чланица ЕУ, земаља корисница и других партнерских земаља из система ЕУ. Регистровани извозници су евидентирани у једној централној бази података, која даје могућност националним системима за царинске декларације да аутоматски верификују бројеве REX из декларација проверавајући их у централној бази.

2.3.4 Систем царинских одлука

Пројекат има за циљ усаглашавање процеса који се тичу пријављивања за царинске одлуке, доношења одлука и управљања одлукама путем стандардизовања и електронског управљања пријавама и подацима о одлукама/овлашћењима широм

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Уније. Пројекат се односи на националне одлуке и одлуке више држава чланица које су дефинисане царинским законом Уније и обухвата компоненте система централно развијене на нивоу Уније и интегрисање са националним компонентама када то изабере државе чланице. Овај трансевропски систем олакшава консултације током периода доношења одлуке и управљање процесом давања овлашћења. Систем се састоји од портала трговаца ЕУ, система управљања царинским одлукама и референтног система за клијенте и био је имплементиран као „комбиновани развој”.

2.3.5 Систем обједињеног управљања за кориснике и дигиталног потписивања (UUM&DS)

Систем UUM&DS омогућава трговцима да приступе новим сервисима доступним широм ЕУ, укључујући централне сервисе, у складу са политикама безбедности, законским одредбама и пословним одговорностима. Обједињено управљање за кориснике и дигитално потписивање је интегрисано у портале одговарајућих система и обухвата подршку за идентификацију, приступ и управљање корисника у складу са неопходним политикама безбедности.

Систем UUM&DS се имплементира у фазама. Издање 1 система UUM&DS које је тренутно у функцији од октобра 2017. године је омогућило имплементацију повезаности корисник-систем (U2S) између привредних субјеката и царинских информационих система почевши од система царинских одлука.

2.4 Системи за контролу и управљање ризиком

2.4.1 Систем управљања царинским ризиком (CRMS)

Крајњи циљ система CRMS2 је да обезбеди интегрисану и функционалну платформу царинским службеницима ЕУ у свим државама чланицама да би лако, брзо и безбедно размењивали информације о потенцијалним ризицима и на тај начин били у могућности да предузму неопходне мере. Апликација CRMS2 ће пружити подршку сарадњи међу царинарницама држава чланица и са Европском комисијом у вези са могућим и стварним ризицима и замениће тренутни систем CRMS1.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

2.4.2 Систем заштите права интелектуалне својине (COPIS)

Систем COPIS (централно развијен) је пуштен у рад 1. јануара 2014. године, са циљем унапређења заштите права интелектуалне својине (IPR) путем побољшања сарадње и размене информација између носилаца права и царинских органа држава чланица, као и између свих царинарница држава чланица. Систему могу приступити све државе чланице, чиме се поједностављује и смањује обим послова царинских органа и Европске комисије.

2.5 Системи за акцизне робе

Одговорности везане за акцизе су тренутно подељене између Пореске управе и Управе царина Србије. Када се донесе национална одлука о целокупном управљању активностима везаним за акцизе, укључујући и оне унутар земље, биће потребно да се ажурира овај део.

2.5.1 Систем кретања и контроле акцизних роба (EMCS)

EMCS (Систем кретања и контроле акцизних роба) је компјутеризовани систем за контролу кретања акцизне робе која је у систему одложеног плаћања акцизе унутар ЕУ, тј. робе за коју акциза још није плаћена. Систем је имплементиран у фазама и његове главне функционалности су: електронска контрола кретања акцизне робе која је у систему одложеног плаћања; аутоматско прослеђивање информација о кретању од стране пошиљаоца ка примаоцу путем одговарајућих надлежних институција; аутоматска размена порука између привредних субјеката и администрација држава чланица у циљу извештавања о ванредним ситуацијама, аутоматизација захтева за достављање информација, одговора на њих и обавезних и опционалних размена података, интегрисана са процесима и подацима који се односе на систем контроле и кретања.

Дугорочна визија, синхронизација и транспарентност између свих страна укључених у пројекат EMCS су представљени у Мастер плану пројекта.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

2.5.2 Систем за размену података о акцизној роби (SEED)

Платформа SEED се састоји од централних и националних апликација SEED. Централни SEED се налази у заједничком домену и обезбеђује сервисе за управљање и ширење података који се односе на информације о евидентирању привредних субјеката и референтних података EMCS.

Национални SEED се налази у националном домену и омогућава копирање на национални ниво података о привредним субјектима и референтних података EMCS складиштених у централном SEED. Национални SEED пружа одговарајуће интерфејсе за приступање овим подацима на националном нивоу.

Евиденција SEED обезбеђује начине за очување стања и историје података у вези са овлашћеним власницима складишта, регистрованим пошиљацима, регистрованим примаоцима, складиштима акцизне робе која је у систему одложеног плаћања акцизе и привремених прималаца. SEED одржава стање и историју категорија акцизне робе и опште ознаке релевантне за акцизе.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Анекс 2: ОРГАНИЗАЦИЈА И УПРАВЉАЊЕ ИНФОРМАЦИОНО – КОМУНИКАЦИОНИМ ТЕХНОЛОГИЈАМА

1. Методологија управљања пројектом

Управљање пројектом представља примену знања, вештина, алата и техника на пројектне активности у циљу испуњења захтева самог пројекта. У случају постојања групе повезаних пројеката управљање пројектом је представљено у ширем контексту и под надзором је управљања програмом.

Коришћење одабраних методологија управљања пројектом ће обезбедити УЦ већу контролу ресурса, и могућност да ефективније управља пословним и пројектним ризицима. То би требало да буде генерички, прилагодљив метод, једноставан за праћење, који ће обухватити начине организовања, управљања и контроле пројеката. За циљ треба да има омогућавање успешне испоруке правих резултата, благовремене и у оквиру буџета. Омогућиће управљање ризиком, ефективну контролу квалитета и промена, као и да се на најбољи начин искористе захтевне ситуације и могућности које настану у оквиру пројекта.

УЦ ће искористити ТЕМРО методологију управљања пројектом DG TAXUD. УЦ нема довољно ресурса да примени методологију у целости, али ће прихватити све кључне компоненте.

Пројекат се дели у неколико фаза:

- фаза претходног проучавања;
- фаза тендера;
- фаза почетка;
- фаза разраде;
- фаза израде;
- фаза преласка.

Фаза претходног проучавања дефинише пословне проблеме којима се треба позабавити и могућа решења високог нивоа, уместо фокусирања на специфична техничка решења. Поред тога, главни задаци ове фазе су утврђивање изводљивости пројекта и (ако је изводљив) креирање јасних циљева, обима и природе задатака и ограничења које ће размотрити пројектни тим и пословно руководство приликом доношења наредних развојних решења. Ова фаза се састоји од Радне групе која ће

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

анализирати изазове, а главни резултати фазе претходног проучавања су Извештај о изводљивости (ако може да се примени) и Извештај о претходном проучавању.

Фаза тендера ће пратити националну процедуру јавне набавке ако се пројекат финансира из државног буџета. Ако се пројекти финансирају из програма спољне помоћи процедуре набавке ће пратити тендерски процес тог програма и накнадну процену тендера.

У сваком случају, припремиће се неопходна тендерска документација у сврху описивања циљева пројекта, позадине, захтева и детаљног циља тренутне фазе.

У већини пројеката развоја софтвера, животни циклус пројекта се састоји од четири следеће фазе – почетак, разрада, израда и прелазак:

Почетак - циљ је да се идентификује иницијални обим и природа задатака пројекта, потенцијална архитектура система, као и да се прибаве почетна финансијска средства за пројекат и пристанак заинтересованих страна;

Разрада - циљ је да се потврди архитектура система;

Израда - циљ је изградња радног софтвера на редовној, инкременталној основи чиме се испуњавају потребе највишег приоритета заинтересованих страна у пројекту;

Прелазак - циљ је да се систем потврди и распореди у радном окружењу.

Да би се остварио свеобухватни циљ, одређени циљеви и очекивани резултати, УЦ треба да примени механизам управљања методолошким оквирима (TOGAF и TEMPO) који ће обезбедити како прилагођену тако и комбиновану примену ова два методолошка оквира, и на тај начин избећи могуће колизије у њиховој имплементацији током животног циклуса имплементације одређеног пројекта.

2. Методологија архитектуре организације

Оквир архитектуре отворене групе (TOGAF) је оквир архитектуре организације који обезбеђује приступ за креирање, планирање, имплементирање и управљање архитектуром информационе технологије организације. Коришћење TOGAF је у потпуности усаглашено са стратешким документима и методологијама DG TAXUD (CEAF Оквир архитектуре ИТ организације Комисије, Референтна архитектура IPCIS SOA (сервисно оријентисане архитектуре Интероперабилне платформе за корпоративне информационе системе), Методологија смерница за нивелисање моделовања пословних процеса BPM).

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

Основни приступ изградње архитектуре организације је имплементација сервисно оријентисане архитектуре (SOA), тј. пословне активности су представљене као сервиси. Сервиси су пословне функције или компоненте којима се обезбеђује оперативност функционално независних елемената пословних процеса, а који представљају пословну логику.

Дефиниција архитектуре организације ће створити темељ портфолиа информacionих система УЦ, који се састоји од слабо спрегнутих компоненти тј. модула архитектуре и модула сервиса. У складу са обрасцем SOA било који сервис креиран за функционалност система у будућности може бити поново искоришћен и проширен да би пружио подршку и националном систему CDPS и другим системима електронске царине. Архитектура слабо спрегнутих модуларних компоненти сваког од поменутих система биће технички независна, комуницираће између себе и са претходним царинским информacionим системима помоћу платформе магистрале сервиса са XML порукама, користећи стандардизоване формате података. Дизајн решења имплементације мора осигурати да ће се у будућности сваки систем (компонента) моћи заменити новим технолошким решењима, при чему ће се задржати све друге, постојеће компоненте. Ове слабо спрегнуте компоненте (сервиси) биће регистровани у складу са спецификацијом архитектура организације (TOGAF).

3. Методологија управљања сервисима ИТ

Библиотека инфраструктуре ИТ (ITIL) је у свету најприхваћенији приступ управљању сервисима ИТ (ITIL) пружа кохерентан сет најбољих пракси, узетих из јавног и приватног сектора на међународном нивоу. То је конзистентна и свеобухватна документација најбољих пракси за управљање сервисима ИТ. Коришћена од стране хиљада организације широм света, цела филозофија ITIL је израсла око смерница садржаних у књигама ITIL и пратећој шеми професионалних квалификација. Она обезбеђује систематски и професионални приступ управљању сервиса ИТ. Усвајање ових смерница корисницима пружа широк спектар погодности, које укључују:

- смањене трошкове;
- побољшане сервисе ИТ путем коришћења процеса доказано најбољих пракси;
- побољшано задовољство корисника путем професионалнијег приступа испоруци сервиса;

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

- стандарде и смернице;
- побољшану продуктивност;
- унапређену искоришћеност вештина и искуства;
- побољшану испоруку сервиса трећих страна путем спецификације ITIL или SRPS ISO 20000 као стандарда за испоруку сервиса у набавкама сервиса.

4. Стандарди и методологије

Следећи стандарди се сматрају примењивим за коришћење у пројектима, којима управља УЦ:

- SRPS ISO 9001:2008 – Системи управљања квалитетом – захтеви;
- SRPS ISO 19011:2011 – Упутство за проверавање система управљања;
- SRPS ISO 20000-1:2011 – Информационе технологије – управљање сервисима - Део 1: Захтеви система управљања сервисима;
- SRPS ISO 20000-2:2012 - Информационе технологије – управљање сервисима - Део 2: Упутство за примену система за управљање сервисима;
- SRPS ISO 27001:2005 - Информационе технологије – технике безбедности – системи управљања безбедношћу информација – захтеви;
- SRPS ISO 27002:2005 - Информационе технологије – технике безбедности – Правила праксе за управљање безбедношћу информација;
- SRPS ISO 27005:2011 - Информационе технологије - технике безбедности – Управљање ризиком по безбедност информација;
- CEAF (Оквир архитектуре организације Комисије);
- BPM@EC Конвенција о моделовању;
- SMP Практично упутство за моделовање сервиса за Европску комисију;
- Референтна архитектура IPCIS SOA;
- TOGAF – Оквир архитектуре отворене групе;
- Онлајн електронско управљање пројектима TEMPO - TAXUD.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА

5. Организација програма и пројекта

Надгледањем и координацијом свих претприступних процеса и одговарајућих ИТ пројеката у циљу испуњавања захтева ЕУ и неопходним националним активностима руководиће Управни одбор програма. Организација и управљање одређеним пројектом биће под Управним одбором програма.

Више детаља у вези са организацијом и управљањем програмом и пројектом, као и опис улога и надлежности може се наћи у Приручнику за управљање²⁷.

6. Организациона структура Сектора за информационо-комуникационе технологије УЦ

²⁷ Референтни документ R01.

**МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
УПРАВА ЦАРИНА**

**Анекс 3: ГАНТОВ ДИЈАГРАМ ПРЕГЛЕДА МЕРА И АКТИВНОСТИ ЗА
СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА РАДА ЗА РАЗВОЈ И КОРИШЋЕЊЕ
ЕЛЕКТРОНСКИХ СИСТЕМА ЦАРИНСКЕ СЛУЖБЕ МИНИСТАРСТВА
ФИНАНСИЈА ЗА ПЕРИОД 2020-2024. ГОДИНЕ**

